

УДК [633.854.78.003.13] (477.7)

ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Ситенький М. В., студент

Покопцева Л. А., канд. с.-г. наук, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

Основна олійна культура в Україні – соняшник. Щороку кількість селекційних розробок соняшнику, занесених до Реєстру сортів рослин, зростає.

Недостатня обґрунтованість технологічних заходів адаптації рослин є основною причиною низької реалізації генетичного потенціалу нових гібридів соняшнику до посушливих умов вирощування. Тому постає питання сортоживчення продуктивності нових гібридів соняшнику в умовах південного Степу України.

Дослідження проводили протягом 2017-2018 років. У польових дослідах використовували гібриди соняшнику Ласкала (Syngenta), PR64F66 (Pioneer), Бомбардир (Сади України). Ґрунт – чорнозем південний з вмістом гумусу – 4,0%, N – 18 мг/кг ґрунту, P₂O₅ – 63 мг/кг ґрунту, K₂O – 276 мг/кг ґрунту, рН ґрунтового розчину – 6,5.

Соняшник вирощували на богарі з площею облікових ділянок 50м², повторність чотирьохразова, розміщення ділянок систематичне. Попередник озима пшениця. Проби відбирались у фазу цвітіння та фазу технічної стиглості. Аналіз і визначення показників проводили при вологості насіння 7%. Результати досліджень опрацьовано статистично.

Гібриди соняшнику вирощували за стандартною технологією, рекомендованою для зони Степу України. Всі технологічні процеси та обробки були однаково дотримані для вирощування всіх гібридів.

Нашими дослідженнями встановлено, що польова схожість досліджуваних гібридів коливалася в межах 95,8% - 96,2%, густина стояння 56 тис. росл/га.

Загальна фітомаса залежить в основному від висоти рослини, діаметра стебла і розміру кошика. Вважається, що форми, які мають масивне стебло з крупним кошиком є потенційно більш продуктивними.

З метою визначення морфологічних особливостей високоврожайних гібридів соняшнику була визначена площа листової поверхні, яку визначали у фазу масового цвітіння. Результати аналізу показали, що досліджувані гібриди майже не різнилися за площею листової поверхні і складали 270 – 278 см². Але слід відмітити, що гібрид соняшнику Бомбардир мав кращу тенденцію до збільшення фітомаси (за висотою рослин, діаметром стебла, площею листової поверхні). Так, за показником висоти рослини цей гібрид був вищим за гібрид Ласкала на 4,7%, за діаметром стебла – на 18,8 %.

Маса 1000 насінин сояшнику характеризує запас поживних речовин у насінні і є одним з головних показників якості насіння. Це генетично зумовлений показник, але він може змінюватися залежно від ґрунтово-кліматичних умов та агротехнічних заходів.

Нами доведено, що максимальну масу 1000 насінин забезпечив гібрид сояшнику Бомбардир – 50,5 г, що на 11,4 % більше за гібрид Ласкала і на 6,3% за гібрид PR64F66.

Одним з важливіших показників якості є натура, що показує масу насіння в 1 л об'єму.

Нашими дослідженнями встановлено, що на фоні високої маси 1000 насінин гібрид сояшнику Бомбардир мав менший на 9,0 % показник натури, порівняно з гібридом Ласкала (448 г/л).

Вміст олії в насінні сояшнику – якісний показник. Нами встановлений суттєво більший вміст олії у гібриду сояшнику Ласкала (49%), що є достовірно вищим за Бомбардир – в 1,17 раза і більшим за PR64F66 в 1,11 раза.

Урожайність гібридів є основною селекційною ознакою, формування якої залежить від її складових, які в свою чергу знаходяться під впливом факторів зовнішнього середовища. Так, біологічна урожайність становила для гібриду сояшнику Ласкала – 2,0 т/га, для PR64F66 – 2,3 т/га, для Бомбардиру – 1,4 т/га.

Отже, на фоні кращої сформованості фітомаси, гібрид сояшнику Бомбардир мав нижчу біологічну врожайність з нижчими показниками натури і олійності, порівняно з гібридами PR64F66 і Ласкала. Тому, враховуючи рівень господарювання, природно-екологічну зону даного регіону, генетичний потенціал гібридів і стійкість до несприятливих факторів середовища, встановлено, що найбільш адаптованими до умов південного Степу України є гібриди сояшнику PR64F66 і Ласкала.

УДК 636.086:631.8

ОДНОРІЧНІ ПОСУХОСТІЙКІ КУЛЬТУРИ В СИСТЕМІ КОРМОВИРОБНИЦТВА ТА ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ПРОДУКТИВНОСТІ

Якименко Л. П., науковий співробітник
ІНЦ «Інститут землеробства НААН»

Останнім часом спостерігається чітка тенденція змін погодних умов. Теплі зимові періоди, часті посухи та нерівномірний розподіл опадів влітку не є сприятливими для більшості традиційних у зоні Лісостепу культур. Частота прояву таких періодів дає підставу стверджувати про зміни клімату. На ринку